

OKRA MEMORANDUM IN EEN NOTENDOP

Verkiezingen 9 juni 2024

OKRA wil zorgen voor ontmoetingskansen en gemeenschapsvorming van, voor en door 55-plussers, waarbij ze hun talenten kunnen ontplooiën en participeren en zich engageren voor een meer solidaire en duurzame samenleving. Daarbij kiezen we uitdrukkelijk voor een democratische werking, voor solidariteit, rechtvaardigheid, gelijkwaardigheid, verbondenheid met extra aandacht voor kwetsbare groepen. En dat via bewegingsuitbouw, sociaal-cultureel werk en belangenbehartiging.

OKRA maakte dit memorandum bij het begin van een nieuwe beleidsperiode op Europees, nationaal en gewestelijk vlak. Het kwam tot stand met inbreng uit diverse gespreksgroepen met vrijwilligers, beroepskrachten en themadeskundigen. De eindteksten werden besproken en geamendeerd door de plaatselijke OKRA belangenbehartigers in de provinciale celteams belangenbehartiging en goedgekeurd op het algemeen celteam van 8 februari 2024.

We staan voor uitdagende tijden. Het aantal ouderen stijgt fors en de toename van zorgbehoevende ouderen vraagt om ingrijpende structurele maatregelen inzake zorg, wonen, personeelsinzet,... en dat tegenover een sociale zekerheid die haar inkomsten afgebrokkeld ziet. Een alternatieve financiering dringt zich dan ook op.

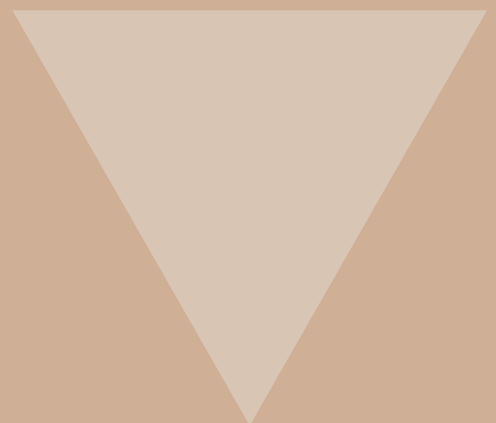
Om het klimaat en onze leefomgeving te beschermen voor onze kinderen en kleinkinderen zijn dringende en drastische maatregelen nodig. OKRA sluit voor de strijd voor een duurzamere samenleving daarom aan bij de Grootouders voor het Klimaat.

IN ONS MEMORANDUM BEHANDELEN WE ZEVEN INHOUDELIJKE THEMA'S DIE WE HIER KORT INLEIDEN. HET VOLLEDIGE MEMORANDUM IS DOWNLOADBAAR OP ONZE WEBSITE: WWW.OKRA.BE

Mobiliteit blijft een belangrijk thema waarbij de zwakke weggebruiker meer zorg en veiligheid verdient en het openbaar vervoer voor iedereen een betaalbaar en toegankelijk alternatief moet zijn.

Om deze uitdagingen aan te gaan moeten ouderen deel kunnen uitmaken van het proces. Inspraak en participatie zijn voor OKRA dan ook essentieel. Als middenveldorganisatie werken wij met, door en voor onze doelgroep. Wij verwachten een overheid die deze werking ondersteunt, koestert en beluistert.

Ten slotte breken wij een lans om de beeldvorming over ouderen om te buigen. Te vaak worden ouderen enkel belicht vanuit zorg, minder mobiliteit én een 'kost' voor de samenleving. Het wordt tijd dat de maatschappelijke en economische meerwaarde en relevantie van ouderen meer op de voorgrond treedt.

1 WONEN

OKRA stelt vast dat het verwerven van een eerste eigen woning een belangrijke buffer vormt tegen armoede, niet enkel voor, maar zeker ook na pensionering, en dus van groot belang is, ook voor toekomstige generaties. We pleiten voor een stimuleringsbeleid in de plaats van ontmoediging door hogere fiscaliteit.

Een beleid gericht op levensloopbestendig wonen dient te mikken op het aanpassen van de eigen woning (toekomstige energienormen, verhoogde immobiliteit), op het ondersteunen van nieuwe woonvormen die wonen en zorg combineren en een hieraan coherente visie en beleid op de ruimtelijke ordening.

Veel ouderen wonen vaak in oudere, weinig duurzame woningen. Voor hen zijn grote verbouwingswerken en investeringen niet altijd vanzelfsprekend. Een specifiek begeleidings- en ondersteuningsbeleid is aangewezen. Nieuwbouwprojecten moeten onderworpen worden aan strengere normen om levenslang wonen mogelijk te maken.

Zorg en wonen dienen geïntegreerd te zijn in diverse types woonvormen, als antwoord op een gewijzigde en diversere verwachting van ouderen vandaag. Buurtgerichte zorg en nieuwe vormen van collectief wonen in de buurt van of in combinatie met zorgaanbod moeten beleidsmatig ondersteuning krijgen.

“ZORG EN WONEN DIENEN GEÏNTEGREERD TE ZIJN IN DIVERSE TYPES WOONVORMEN.”

2 MOBILITEIT

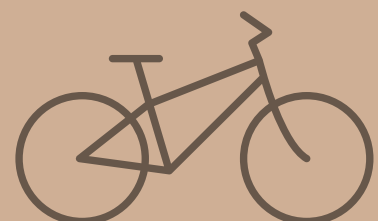
Voor OKRA blijft STOP (stappen, trappen, openbaar vervoer, privévervoer) het uitgangsprincipe, ook voor het toekomstig beleid. Er moet maximale inzet gaan naar ouderenvriendelijke combimobiliteit die aan een aantal randvoorwaarden voldoet: betaalbare, toegankelijke en comfortabele randparkings, goede verbindingsmogelijkheden van en naar het centrum, heldere en makkelijk consulteerbare informatie,...

OKRA vraagt bijzondere aandacht voor de zwakke weggebruiker en voor wie beperkt is in zijn mobiliteit. We verwachten meer aandacht voor veilige en voldoende brede fiets- en voetpaden, conflictvrije kruispunten,... met meer bekommernis voor de diverse vervoersmodi (steps, pedelecs,...). We vragen meer rustplaatsen (banken) in het straatbeeld en oversteektijden aan verkeerslichten die voldoende lang zijn voor minder snelle voetgangers. Nieuwe en aangepaste fietsinfrastructuur mag niet ten koste gaan van voldoende brede en toegankelijke voetpaden.

Openbaar vervoer moet comfortabel, bereikbaar, toegankelijk en betaalbaar zijn. Liefst met één ticketsysteem voor alle vormen van openbaar vervoer. Het huidige mobiliteitsplan van De Lijn dat o.a. het criterium ‘bezetting’ hanteert voor behoud van haltes en lijnen, beperkt in belangrijke mate het aanbod waardoor vooral erg kwetsbare mensen getroffen worden. Budgetneutraliteit belemmert daadkrachtige antwoorden tegen vervoersarmoede. De afschaffing van het seniorenticket bij de NMBS baart ons ook zorgen, ook hier moeten voldoende middelen de overstap naar het openbaar vervoer écht bevorderen.

Autorijden kan niet beperkt worden louter op basis van een leeftijdscriterium. En voor mensen met een mobiliteitsbeperking (parkeerkaart) vragen we een werkbaar systeem dat toelaat om beroep te kunnen doen op meerderen vervoerders (nummerplaten).

“OPENBAAR VERVOER MOET COMFORTABEL, BEREIKBAAR, TOEGANKELIJK EN BETAALBAAR ZIJN.”

3 GEZONDHEID, OUDERENZORG EN WELZIJN

OKRA blijft meer aandacht opeisen voor gezondheidspreventie bij ouderen via een gezamenlijke visie, beleid en acties om een gezonde, actieve levensstijl bij ouderen te stimuleren en dat in alle levensdomeinen: beweging, voeding, psychisch welbevinden, sociale contacten... Door de nadruk te leggen op veerkracht en eigen regie, voelen zorgvragende ouderen zich in hun kracht aangesproken.

In deze visie is gezondheid niet langer strikt het domein van de zorgprofessionals maar van ons allemaal. Het gaat immers om het vermogen om met veranderende omstandigheden om te kunnen gaan. Dit concept maakt geen onderscheid meer tussen gezonde en zieke personen, en ook geen onderscheid op het vlak van leeftijd. Dat laatste blijft een pijnpunt, zowel in de federale als in de Vlaamse gezondheidszorg.

De stijgende noden maken dat de inkomsten voor de Vlaamse Sociale Bescherming ontoereikend zijn. Een overgang naar een gesolidariseerd verzekeringsmodel moet hierop een antwoord bieden. De uitkeringen voorzien vanuit de VSB moeten voor OKRA koopkrachtbestendig zijn en dus gekoppeld worden aan de index.

We maken voorbehoud bij de invoering van een persoonsvolgende financiering in de ouderenzorg. Laten we vooral niet dezelfde fouten maken als bij de Persoonsvolgende Financiering in de gehandicaptenzorg en rekening houden met de specificiteit van de sector.

Een allesomvattende benadering van het zorgsysteem is aangewezen. Van gezondheidspreventie, aangepast wonen, thuiszorg tot een eventueel verblijf in een woonzorgcentrum. In dit continuüm moet er plaats zijn voor een gedifferentieerd aanbod dat kan inspelen op de verschillende noden en wensen van ouderen. De verschillende schakels in dit zorgcontinuüm zijn onderling afhankelijk van elkaar en vragen onderlinge afstemming. De persoon met een zorgbehoefte en zijn (eventuele) mantelzorger staan centraal in dat proces.

Een verblijf van een aantal jaren in een woonzorgcentrum of intensieve thuiszorg betekent een grote kost en moet sociaal verzekerd worden. Hierbij is extra aandacht nodig voor de gezinsdimensie. Ook voor koppels moet een factuur betaalbaar zijn. De betaalbaarheid van de factuur mag niet onder controle blijven door een verminderd zorgaanbod. De zorgfactuur mag evenmin een drempel vormen om noodzakelijke zorg aan te vragen. Een financieel transparante zorgmarkt is nodig in een sterk gesubsidieerde sector. Daarbij moet informatie over prijs en kwaliteit vlot raadpleegbaar zijn. De kwaliteit, betaalbaarheid en toegankelijkheid in de zorg dient mee bewaakt en gegarandeerd te worden door bewoners/gebruikers/patiënten meer inspraak te geven.

Het is onaanvaardbaar dat ondernemingen die zorg- of welzijnsdiensten aanbieden de betaalbaarheid en kwaliteit onder druk zetten om winst te maken. De enig aanvaardbare winst is deze die opnieuw geïnvesteerd wordt in de door de Vlaamse overheid opgelegde kwaliteitsnormen van de zorg.

We vragen een minimale reële jaarlijkse groeinorm in de gezondheidszorg die een kwalitatieve solidaire zorg kan garanderen. Een verdere privatisering van de gezondheidszorg moet met alle middelen bestreden worden. Ereloosupplementen voor behandeling bij een verblijf in een eenpersoonskamer dienen te verdwijnen.

Er moet meer aandacht uitgaan naar degelijke financieringsmechanismen voor wetenschappelijk en maatschappelijk relevant onderzoek naar aandoeningen die meer voorkomen bij ouderen, waaronder dementie.

“EEN ALLESOMVATTENDE BENADERING VAN HET ZORGSYSTEEM IS AANGEWENZEN. VAN GEZONDHEIDSPREVENTIE, AANGEPAST WONEN, THUISZORG TOT EEN EVENTUEEL VERBLIJF IN EEN WOONZORGCENTRUM.”

4 PENSIOENEN

Het pensioen – vaak het enige inkomen – moet gepensioneerden voldoende beschermen tegen armoede en een adequate vervangingsratio bieden van het inkomen tijdens de carrière. Een pensioensysteem, opgebouwd als repartitiesysteem, is bij uitstek een samenlevingscontract gebaseerd op intergenerationele solidariteit. Dat moeten we behouden én moet bovendien versterkt worden. OKRA eist dan ook een maximale inzet voor de eerste pensioenpijler, inclusief de bereidheid én daadkracht om die effectief duurzaam te hervormen. Daarbij is een sluitende financiering van de sociale zekerheid noodzakelijk.

Pensioenen moeten automatisch, jaarlijks en structureel gekoppeld worden aan de werkelijke loonevolutie (inclusief premies en voordelen) zodat ze echt welvaartsvast blijven.

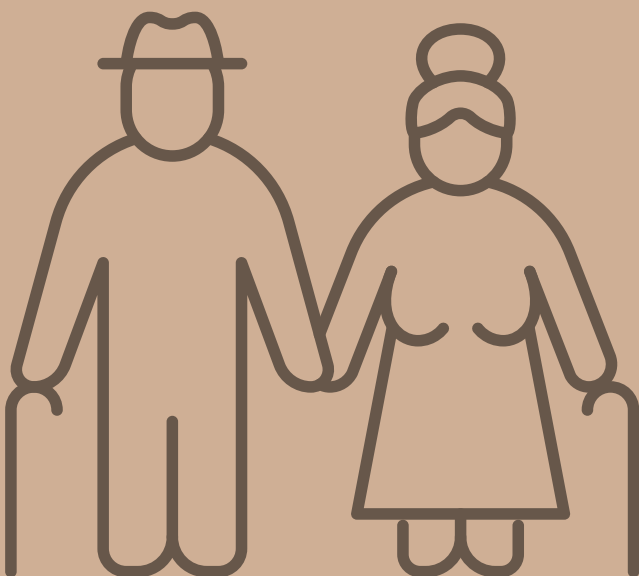
De verschillen tussen de stelsels van werknemers, ambtenaren en zelfstandigen zijn historisch gegroeid. Een hervorming moet ertoe leiden dat niet langer te rechtvaardigen verschillen geleidelijk worden opgeheven met een verbetering van alle pensioenen tot gevolg. Bovendien is het noodzakelijk dat alle stelsels hier gelijkwaardig toe bijdragen. Deze uniformering is een uitgelezen kans om de wetgeving te vereenvoudigen en duidelijker te maken.

OKRA pleit voor het behoud van de gezinsdimensie in de pensioenstelsels, maar dan wel gemoderniseerd en geüniformeerd opdat het pensioensysteem afgestemd is op de maatschappelijke realiteit. Keuzes gemaakt binnen het gezin veronderstellen een gedeelde beslissing en verantwoordelijkheid van de partners. Een volledige individualisering van rechten zou de loopbaankeuzes volledig op het individu afwentelen.

Het pensioen kan voor OKRA niet het instrument zijn om te sanctioneren voor loopbaankeuzes die in de loop van de loopbaan gemaakt werden, bijvoorbeeld om toegang te kunnen krijgen tot het minimumpensioen.

Gepensioneerden die na de pensioenleeftijd blijven werken moeten erop kunnen rekenen dat zij aangepaste sociale rechten krijgen (arbeidsongevallen, ziekteverzekering, tijdelijke werkloosheid).

“OKRA EIST EEN MAXIMALE INZET VOOR DE EERSTE PENSIOENPIJLER, INCLUSIEF DE BEREIDHEID EN DAADKRACHT OM DIE EFFECTIEF DUURZAAM TE HERVORMEN.”

5 FISCALITEIT

Belastingen zijn noodzakelijk in een moderne samenleving. Ze financieren in de eerste plaats de overheidsuitgaven. Een investerende, herverdelende en duurzame overheid heeft voldoende financiële middelen nodig. Zo is ze in staat een goede dienstverlening te bieden: scholen, wegen- en infrastructuur, politiediensten, gezondheidszorgen. Het is cruciaal dat de staatsinkomsten rechtvaardiger verdeeld worden over bijdragen – uit arbeid en bijdragen uit vermogen – waarbij de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Fiscale ontduiking moet effectief aangepakt worden. OKRA wil een correcte belasting van alle inkomsten: ook van inkomsten uit vermogen, erfenissen, huurinkomsten, aandelen, renten en het tegengaan van belastingontwijking via vennootschappen. OKRA wil een fiscaliteit waarin grote vermogens boven één miljoen euro (exclusief eigen woning) een extra belasting wordt opgelegd.

OKRA wil ook een versterking van de financiering van de sociale zekerheid door het afbouwen van loonvormen zonder sociale bijdragen of met verminderde patronale bijdrage zoals bij flexijobs, studentenjobs, maaltijdcheques, ecocheques, salariswagens en winstpremies. OKRA wil daarbij ook het draagvlak voor de sociale zekerheid versterken bij de publieke opinie door het oneigenlijk gebruik van de sociale zekerheidsuitkeringen aan te pakken: daarbij hoort ook een krachtige aanpak van zwartwerk.

Eerlijke pensioenfiscaliteit kadert ook binnen een grotere discussie over eerlijke fiscaliteit. OKRA vraagt de volledige afschaffing van de solidariteitsbijdrage, cfr. de afschaffing hiervan op de lonen.

En ook: maak de volledige IGO-uitkering tot een niet-belastbaar inkomen, vergelijkbaar met het leefloon en uitkeringen van de FOD Sociale Zekerheid.

Een rechtvaardige erfbelasting is fundamenteel om de grote vermogens proportioneel te laten bijdragen. OKRA pleit voor een vrijstelling van de erfbelasting, tot een bepaald plafondbedrag, in rechte lijn en tussen partners.

De globalisatie van de erfenisrechten tussen vreemden moet opgeheven worden. Vandaag betalen enkel de erfgenamen van wie geen planning opmaakte (via een duolegaat, een schenking in extremis, een schenking met voorbehoud van vruchtgebruik, een gesplitste aankoop vruchtgebruik/blote eigendom,...) deze hoge tarieven. Dat is niet te rechtvaardigen gezien het grote aantal alleenstaanden in Vlaanderen.

“OKRA WIL OOK EEN VERSTERKING VAN DE FINANCIERING VAN DE SOCIALE ZEKERHEID DOOR HET AFBOWEN VAN LOONVORMEN ZONDER SOCIALE BIJDRAGEN.”

**“BLIJVEN INZETTEN OP NIET-DIGITALE
DIENSTVERLENING EN COMMUNICATIE IS NODIG.
OKRA VERWACHT DAT DE OVERHEID HIERBIJ HET
GOEDE VOORBEELD GEEFT.”**

6 DIGITALISERING

Er is een toename in het bezit van of toegang tot digitale technologieën en een groeiend aantal ouderen dat over de vaardigheden beschikt om ze doelgericht te gebruiken. Toch blijft een grote groep mensen in de kou staan.

Daarom is het belangrijk dat zowel de commerciële sector als de non-profitsector en de openbare dienstverlening blijven inzetten op niet-digitale dienstverlening en communicatie. Wij verwachten dat de overheid hierbij het goede voorbeeld geeft.

- Blijf voorzien in niet-digitale toepassingen voor o.a. de 'MijnVerbouwPremie', dienstencheques, statiegeld op petflessen, gemeentelijke dienstverlening,...

- Versterk organisaties die inzetten op het verbeteren van digitale vaardigheden van ouderen.

- Kijk ook naar de risico's van verdere digitalisering, zoals phishing en ander misbruik. De verantwoordelijkheid kan niet (enkel) worden afgeschoven op de gebruikers. Nationale en internationale wetgeving moet deze fenomenen adequaat aanpakken.

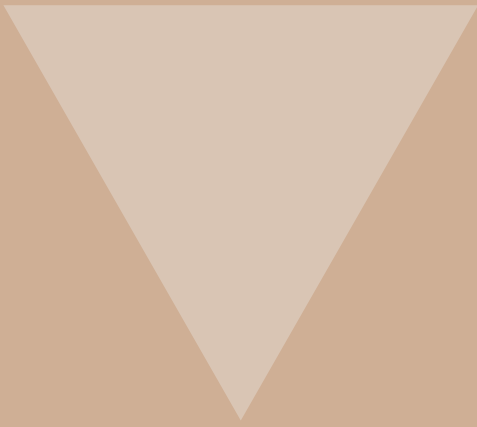
We eisen dat de overheid ingrijpt op het huidige charter dat binnen de banksector is afgesloten. 95% van de bevolking moet in een straal van 2,5 km afstand toegang hebben tot een bankautomaat met basisdienstverlening. OKRA vraagt dat de overheid voorziet in een sterker wettelijk kader om handelaars, maar bijvoorbeeld ook openbare dienstverleners te verplichten om cashbetalingen te aanvaarden en sanctionerend optreedt bij overtreding.

7 EUROPEES EN INTERNATIONAAL OUDERENBELEID

“OP EUROPEES EN INTERNATIONAAL NIVEAU WIL OKRA DAT ER WERK GEMAAKT WORDT VAN EEN BELEID DAT MIKT OP EEN GELIJKE BEHANDELING VAN ALLE MENSEN ONGEACHT HUN LEEFTIJD.”

Op Europees en internationaal niveau wil OKRA dat er werk gemaakt wordt van een beleid dat mikt op een gelijke behandeling van alle mensen ongeacht hun leeftijd. Op Europees niveau vragen we dat de huidige regels rond verboden leeftijdsdiscriminatie inzake materies van tewerkstelling verruimen naar andere domeinen zoals gezondheidszorg, verzekeringen, bankdiensten, woonbeleid, enz. We vragen dat Europa campagnes opzet om praktijken van leeftijdsdiscriminatie aan te pakken en weg te werken.

Binnen Europa dient voorzien in dwingende regelgeving om ouderen toegang te geven tot betaalbare ouderenzorg, en betaalbare toegang tot essentiële diensten als gezondheidszorg, voeding, mobiliteit, bankdiensten en niet-digitale toegang tot allerlei commerciële- en overheidsdiensten zonder meerkosten.

We vragen dat het Europees parlement opnieuw een ‘Intergroup on ageing’ opricht als draaischijf voor het (denk)werk rond ouderen en vergrijzing.

Voor OKRA dient er werk gemaakt te worden van een internationale conventie rond ouderenrechten in de schoot van de Verenigde Naties. Europa moet dat actief steunen.

OKRA vzw

Haachtsesteenweg 579

1030 Brussel

BE 0412.022.346

belangenbehartiging@okra.be

WWW.OKRA.BE

